

Opdrachten

De Korenmolen

Geschiedenis

Heb jij je wel eens afgevraagd hoe dat lekkere broodje in je hand gemaakt is? Vast wel. Heb jij je ook wel eens afgevraagd of mensen vroeger ook zulke lekkere broodjes aten? Het antwoord op die laatste vraag is ja. Of dat broodje net zo lekker smaakt als nu, dat weten we niet, maar we weten wel dat ze vroeger ook brood aten. Om brood te maken heb je meel nodig. Meel wordt gemaakt door graankorrels (tarwe, rogge, gerst) fijn te malen tot het meel is.

jaar					
0		1000	1200	1900	nu
Handmolen		Rosmolen	Watermolen	Windmolen	

In het jaar nul deden de mensen dat met kleine **handmolentjes**. Later kwamen er molens waarbij dat zware malen werd gedaan door paarden, wanneer precies is niet bekend. Een paard wordt ook wel een ros genoemd. Deze molens werden daarom **rosmolens** genoemd. Rond het jaar 1000 gingen mensen gebruik maken van water om de molen te laten draaien. Vandaar de naam **watermolens**. In de bergen stroomt water hard genoeg om een grote molen te laten draaien. Maar heb jij veel bergen om je heen? Vast niet. Daarom bleven de mensen zoeken naar andere manieren om de molens te laten draaien. Wat zou jij doen? Denk eens aan het winderige Nederland... Juist: **windmolens**.

Opdracht 1

Schrijf vier manieren op om een korenmolen meel te laten malen en hoe die molens werden genoemd.

Opdracht 2

Nu wordt de korenmolen nog maar weinig gebruikt om meel te malen. Hoe denk je dat graan tegenwoordig wordt gemalen?

De molen mensen

Er waren vroeger veel mensen die met de molen te maken hadden. De landheer, de rijke mensen (edelen), de molenaar en de boeren. De landheer was de eigenaar van al het land. De rijke mensen (edelen) mochten een molen op zijn land zetten als ze hem daar geld voor betaalden. De rijke mensen gaven de molenaar toestemming om in de molen te werken. De molenaar verdiende geld met het werken.

De boeren die op het land woonden waren verplicht om naar de molen te gaan van de landheer. Ze mochten hun graan niet in een andere molen laten malen.

De molenaar kreeg geen geld voor zijn werk hij mocht wat van het graan van de boeren hebben. Hij kon zelf bepalen hoeveel. Dat deed de molenaar niet altijd even eerlijk, soms pakte hij te veel. De mensen vonden de molenaar daarom niet heel erg aardig.

molenaar

boeren

rijke mensen

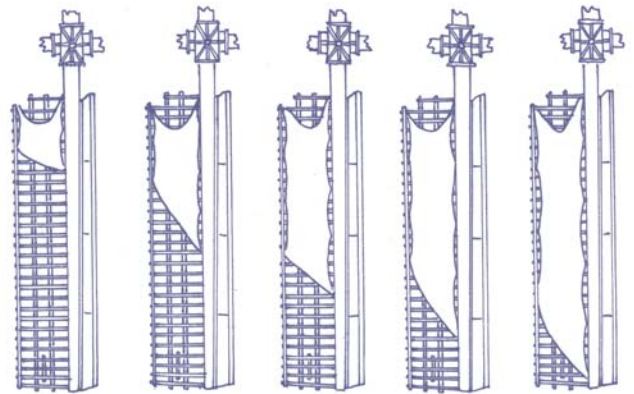
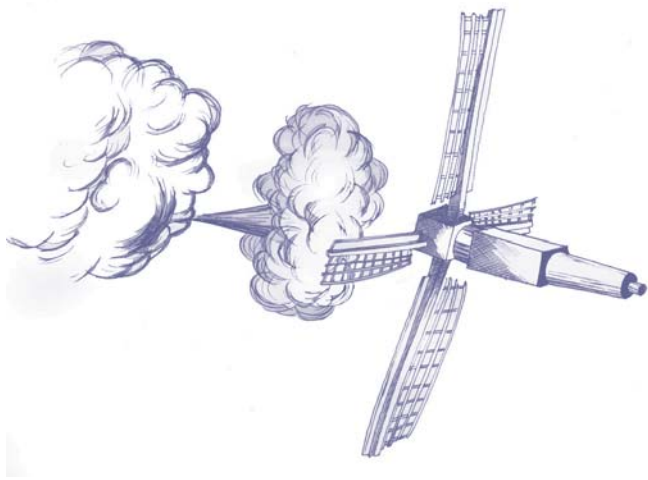
landheer

Opdracht 3

Wie zou jij graag willen zijn (landheer, edelen, molenaar of boer)? Waarom?

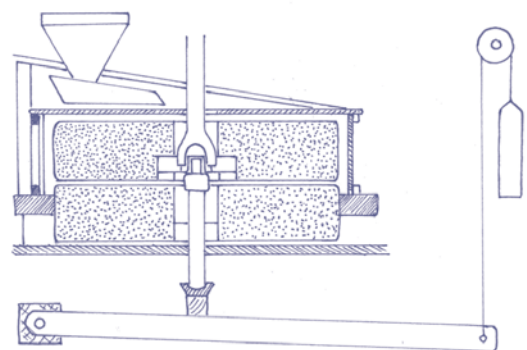
De molenaar en zijn werk

De molenaar heeft best een zware taak. Kun je het je voorstellen met zo'n grote molen? Voor een molen kan draaien moeten de wieken van de molen loodrecht op de wind staan. Om dat te doen moet de molenaar de bovenkant (de kap) van de molen draaien! Dit doet de molenaar met behulp van een kruitwiel of lier. Als de molenaar dit gedaan heeft, moet de molenaar bepalen hoe hard de wind waait. Als het zachtjes waait worden de zeilen helemaal over de wieken gespannen. Als het hard waait wordt er minder zeil gespannen. Nu is de molen klaar om te draaien!

Dan worden de zakken graan naar boven getakeld en in een grote opvangtrechter gestort. Daarna zakt de bovenste steen (loper) op de onderste steen (ligger) en kan het graan daartussen worden vermalen.

Een verdieping lager staat de molenaar en controleert de kwaliteit en de fijnheid van het meel. Als de molenaar niet tevreden is kan hij de afstand tussen de maalstenen kleiner of groter maken. Het meel wordt dan in zakken gestopt en kan naar de bakker, het werk van de molenaar zit er op.

Opdracht 4

Beschrijf van uur tot uur hoe de dag van de molenaar eruit ziet. Begin bij het opstaan om acht uur in de ochtend en eindig om vijf uur in de middag

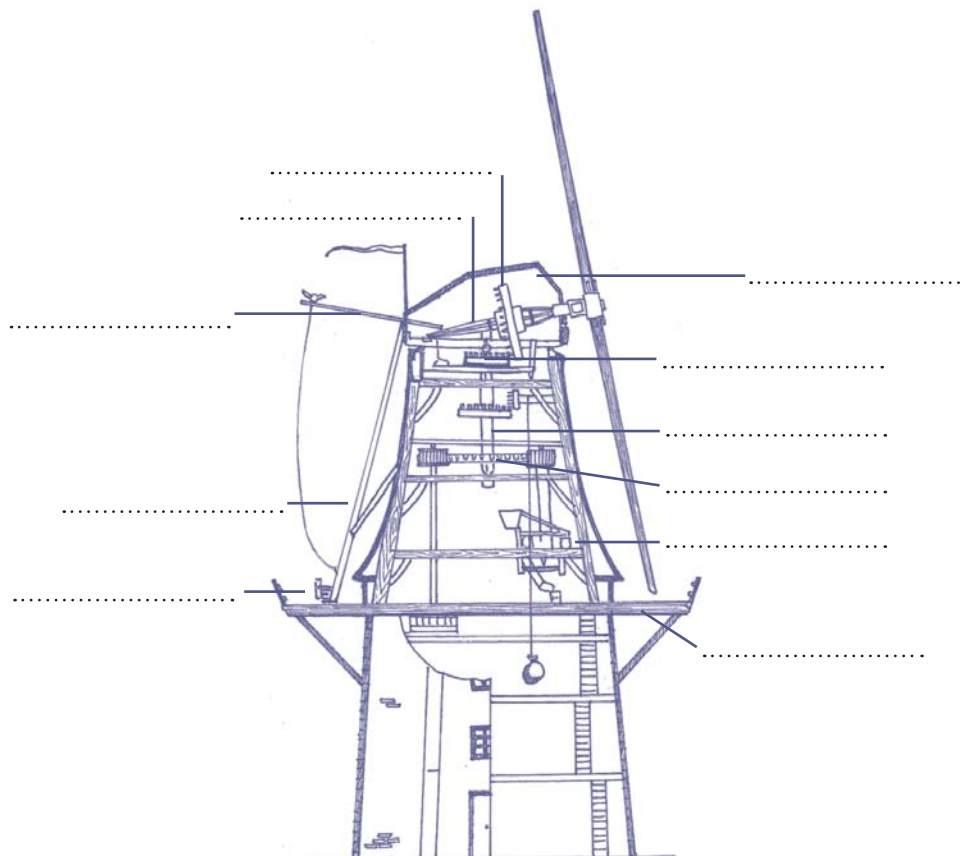
Kijkje in de molen

Een molen ziet er heel simpel uit van de buitenkant maar is die dat van binnen ook? Nee helemaal niet. Een molen ziet er van binnen heel ingewikkeld uit.

Opdracht 5

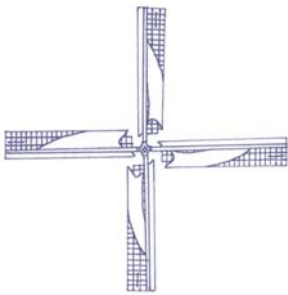
Hieronder zie je een plaatje van de korenmolen. Kun jij met hulp van het verhaaltje bedenken op welke plek de onderdelen horen? Schrijf de onderdelen op de stippellijntjes.

De **maalstenen** die gebruikt worden om het graan tot meel te malen gaan niet zo maar draaien. Eigenlijk draait alleen de bovenste steen (loper) en de onderste steen ligt stil (ligger). De maalstenen en de pelsteen gaan draaien omdat het **spoorwiel** ook draait. Dat spoorwiel zit vast aan de **koningsspil**, die wordt zo genoemd omdat hij groot en belangrijk is. De koningspil loopt door tot in de **kap** waar aan het eind de bonkelaar zit. De **bonkelaar** is ook belangrijk. Deze draait omdat zijn kammen in de kammen van het bovenwiel grijpen. Het **bovenwiel** zit op de **as** gemonteerd en draait omdat de wieken de as laten draaien. Om het bovenwiel zit een ring van hout die werkt als rem. Die rem kan worden bediend door de **wipstok** die van buiten de molen de kap in loopt. Als je op de **stelling** loopt moet je oppassen dat je niet geraakt wordt door de wieken. Aan de andere kant van de molen zit een **kruiwiel** of lier aan de **staart** vast. Deze staart loopt vanaf de stelling tot aan de kap en zorgt ervoor dat de hele kap van de molen kan draaien! De krachten op die staart zijn zo groot dat schoren nodig zijn om de staart heel te houden. Dat zijn een soort steunbalken die meehelpen de kap te laten wenden.

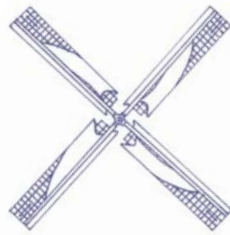

Molen als mobieltje

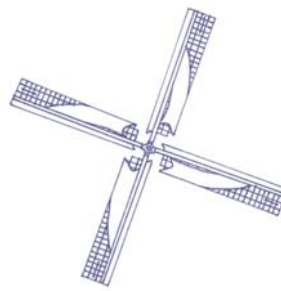
Het klinkt heel gek: je molen als mobieltje. Vroeger hadden de mensen natuurlijk geen mobieltje. Om toch met elkaar te kunnen praten over grote afstanden werden daar soms de molens voor gebruikt. Bedenk maar eens van hoe ver je de wieken van een molen al goed kunt zien. Door de wieken in bepaalde standen te zetten gaf de molenaar berichten door. Als de molenaar even ging rusten zette hij de wieken in een korte ruststand. Als de molenaar met vakantie ging zette hij de wieken in de lange ruststand. Ook kon hij vertellen dat hij blij was met bijvoorbeeld de geboorte van een kindje. Of verdrietig door overlijden met de rouwstand.

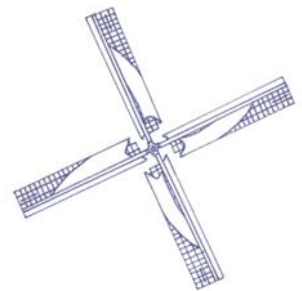
Korte ruststand

Lange ruststand

Feeststand

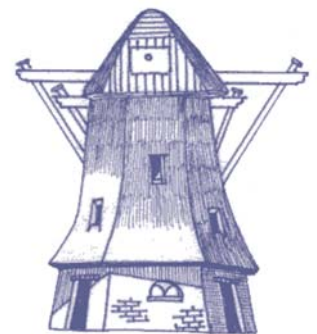
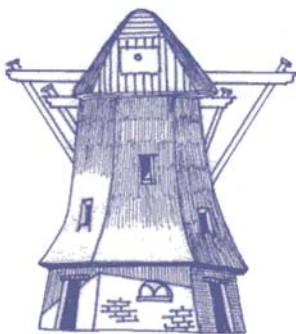

Rouwstand

Opdracht 6

Bedenk en teken zelf eens hoe je tegen je ouders zou zeggen:

- ik ga sporten
- ik ga naar een vriendje
- ik ga slapen
- ik ga naar een feestje

Opdracht 7

Spreekwoorden over molens zijn er genoeg. Bedenk vijf spreekwoorden die iets met molens te maken hebben. Schrijf op wat dit spreekwoord eigenlijk betekent.

Opdracht 8

Kies een van de spreekwoorden uit en maak daar een tekening van. Teken het zo dat anderen begrijpen om welke spreekwoord het gaat. Geef de tekening aan je meester of juf.

Opdracht 9

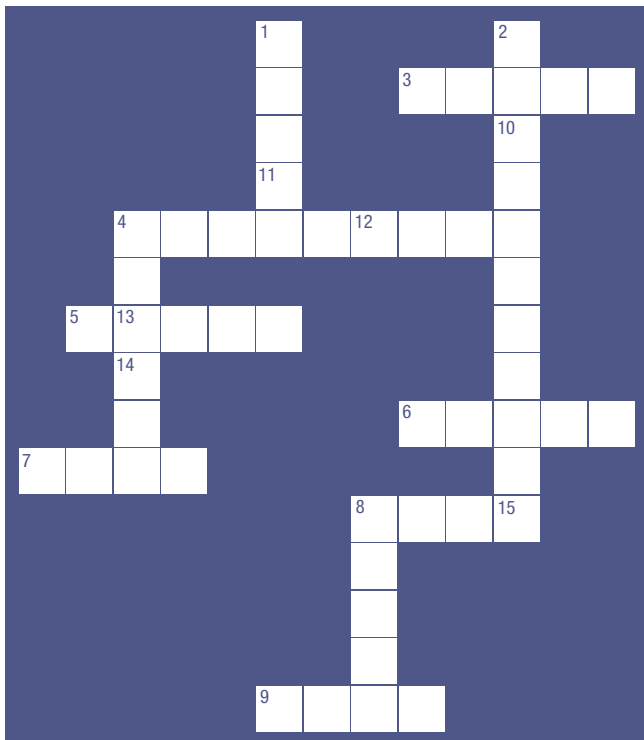
Maak de kruiswoordpuzzel. Als je klaar bent vul je in de lege vakjes onder de puzzel de juiste letter in. Daar verschijnt dan een woord dat met molens te maken heeft.

Van boven naar beneden

1. Welke dier deed het zware werk bij de rosmolen?
2. Deze spil is het allerbelangrijkste in de molen
4. De molen kan alleen zijn werk doen als de _____ draaien
8. Wat doen de maalstenen met het graan

Van links naar rechts

3. Van meel bakt de bakker zijn _____
4. Na de watermolen kwam de _____
5. Noem een graansoort die begint met een g _____
6. Hoe wordt de bovenste maalsteen genoemd?
7. De windmolen heeft dit nodig om te kunnen draaien
8. In een korenmolen wordt graan tot _____ gemalen
9. Molens kunnen draaien door: paarden, wind, water en met de _____

14 12 11 13 10 8 12 15 13 10